

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

Digitized by Google

PAMFLET

25952

V 40.1030

DE
V R E D E.

3 November 1830.

DOOR

GIJSBERT KAREL *Grave* VAN HOGENDORP.

TE 's GRAVENHAGE, BIJ
A. KLOOTS,
FOOTEN, n°. 163.

*Nieuwe Boekwerken, uitgegeven
bij A. KLOOTS.*

- I. GESCHIEDENIS van *Rusland* en PETER den Grooten; door den Generaal Grave DE SEGUR, Schrijver der Geschiedenis van Napoleon en het Groote leger, gedurende het jaar 1812, in twee deelen, eerste deel, à f 3. 00
- II. GENERAAL GRAAF HOHEIM en zijne kinderen. Eene Briefwisseling, naar het Hoogduitsch van WALDEN; in twee deelen, eerste deel, à - 2. 40
- III. VRIJMOEDIGE GEDACHTEN, over de tegenwoordige beroerten in een gedeelte van het Koninkrijk der *Nederlanden*, toegelicht door eenige staaltjes uit de Geschiedenis van den opstand der Belgen, tegen hunne laatste Souvereinen uit het Huis van *Oostenrijk*, à - 0. 40
- IV. DRIE VERTOOGEN over het Hooger Onderwijs; door eenen welmeenenden Opmerker, à - 0. 90
- V. INFLEXIONS ANGLAISES: pour servir d'introduction directe des Auteurs. Par CHARLES SMYTH, à - 0. 30
- VI. BEKNOPTE SCHETSEN der Nederlandsche Geschiedenis; bijzonder der Zuidelijke Gewesten, door D. BUDDINGH, à - 0. 40
- VII. OOSTERSCHE ONDERWIJZINGEN, tot besturing van het leven, vertaald door J. W. VAN ALPHEN, Cz., à - 0. 90
- VIII. UITGELEZENE VERHALEN uit den *Decameron* van GIOVANNI BOCCACCIO; een werk van Vernuft en Smaak. Uit het Italiaansch, door J. H. WEILAND. Twee deeltjes, à - 2. 40
- IX. PARIJS IN OPSTAND, of zamenzweringen tegen HENDRIK III, HENDRIK IV, enz. in verband met den oorlog voor de Nederlandsche vrijheid, tegen *Spanje*. In geschiedkundige tafereelen. Twee stukken, à - 3. 60

DE VREDE.

DE
V R E D E.

3 November 1830.

DOOR

Gijstent Karel Grave van Hogendorp.

**TE 's GRAVENHAGE, BIJ
A. KLOOTS,
POOTEN, N°. 165.**

***Hoog Edel Gestrenge Heer,
den Heer Mr. VAN TOULON,
President van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal enz. enz.***

Hoog Edel Gestrenge Heer!

***Ik neem de vrijheid dit gedrukt stukje,
getiteld DE VREDE, aan Uw Hoog Edel
Gestrenge te zenden.***

***Mijn verzoek is, dat Uw Hoog Edel
Gestrenge het van mijnentwege gelieve***

***aan te bieden, als mijne hulde, aan de
Staten-Generaal.***

***Ik heb de eer met de uitstekendste
hoogachting te zijn,***

Hoog Edel Gestrenge Heer!

Uw Hoog Edel Gestrenge gehoorzame Dienaar,

GIJSBERT KAREL VAN HOGENDORP.

DE VREDE.

3 November 1830.

Indien wij den vrede behouden hadden ,
zoo zouden wij nu eene aangename rust genieten
en den grondslag mogen leggen voor een
nieuwen bloei van het vaderland.

Maar wij zijn gewikkeld in een burgeroorlog, die de ergste oorlog van allen is. Wij hebben zware verliezen geleden en wij hebben het vooruitzicht op veel grootere rampen. Het is overbodig deze te beschrijven, zij staan iedereen voor den geest en als het ware voor oogen.

Na de eerste berigten van het verlaten van *Brussel*, op het einde van September, heb ik begrepen dat het gekomen was tot den burgeroorlog. Aanstands heb ik toen mijn werk gemaakt van de middelen om den vrede te herstellen. Ik heb onder anderen eenige denkbeelden, in korte woorden, op het papier gebragt, zoo als dezelve hier volgen.

BEVREDIGING.

29 September 1830.

1.

Brussel blijft zonder garnizoen. De stad zelf zorgt voor de bewaring van rust en goede orde. Alle de steden en alle de dorpen van *België* genieten dezelfde vrijheid.

2.

Alle de bezwaren vereenigd zijnde geworden

in het enkel verzoek om eene scheiding, alzoo deze het middel is om ze alle te herstellen, zoo wordt de scheiding toegestaan, zoo volmaakt als mogelijk.

3.

Er wordt eene amnestie afgekondigd voor alle de Belgen zonder eenige uitzondering. Ieder vreemdeling die vertrekken wil, bekomt terstond een paspoort.

4.

Beschermd door hunne eigene wetten en instellingen, zullen de Belgen in vrede en rust leven, onder hetzelfde Stamhuis met de oude *Vereenigde Nederlanden*.

5.

De Koning wordt verzocht, de groote Mogendheden te bewegen om de scheiding goed te keuren.

Bij Art. 2 wordt de scheiding toegestaan

zoo volmaakt als mogelijk. Dit was voor het oogenblik genoeg; doch de vraag ontstond, op welke wijze, onder welke voorwaarden, die volmaakte scheiding zoude kunnen geschieden. Daaruit vloeide voort een tweede voorstel, hetwelk eenige dagen later werd op het papier gebragt, in denzelfden bondigen stijl, zoo als het hier volgt.

WIJZE VAN SCHEIDING

DER BEIDE GROOTE AFDEELINGEN VAN HET
RIJK, ONDER DEN GEMEENEN SCHEPTER
VAN HET HUIS VAN ORANJE.

3 October 1830.

1.

Holland en België maken twee afzonderlijke
Staten uit.

2.

Holland beslaat het grondgebied der oude
Vereenigde Nederlanden. *België* is samen-
gesteld uit alle de verdere deelen des Rijks.

3.

Deze verdeeling van het grondgebied is vatbaar voor wijzigingen. Dezelve zullen besloten worden in een verdrag tusschen de beide Staten, hetwelk slechts werken zal in-gevolge van eene koninklijke bekrachtiging.

4.

De beide Staten zullen elk zijn aandeel opbrengen voor de gemeene uitgaven. De evenredigheid van het wederzijdsch aandeel zal geregeld worden door het verdrag in het voorgaande artikel vermeld.

5.

De gemeene uitgaven zijn: 1°. het inkomen der kroon, 2°. het departement van oorlog, 3°. het departement der marine, 4°. het departement van buitenlandsche zaken, 5°. het bestuur van de nationale schuld.

6.

België blijft in het bezit van den handel en de vaart op de kolonien, op denzelfden voet als *Holland*.

Iedere Staat stelt zijn eigen wetgevend ligchaam bij verkiezing aan. De Koning, met gemeen overleg van ieder wetgevend ligchaam, maakt wetten voor elken Staat.

8.

Het openbaar bestuur, zoo door middel van het departement van binnenlandsche zaken, als door ieder ander middel uitgeoefend, blijft eigen aan elken Staat. Hetzelfde heeft plaats aangaande het departement van justitie.

9.

De belastingen en regten worden in elken Staat opgelegd en geheven volgens zijne eigene beschikkingen.

10.

De ministers en hoofden van ministerieele departementen zijn verantwoordelijk.

11.

In iederen Staat worden de ministers en hoof-

den van ministerieele departementen beschuldigd door de nationale vertegenwoordiging en te regt gesteld voor het hoogste gerechtshof.

12.

De ministers en hoofden van ministerieele departementen, die over de gemeen geblevene zaken staan, worden beschuldigd door de nationale vertegenwoordigingen over en weder zonder onderscheid, en te regt gesteld voor een hof, waarvan de leden genomen worden in gelijken getale uit de beide hoogste geregtshoven in *Holland* en *België*.

Onderwijl zoo groote zaken de aandacht boeiden, was er eene nieuwe zaak van nog grooter belang opgekomen. De vijand van buiten was geducht, maar een vijand vertoonde zich binnen 'slands, die nog veel geduchter was. Diskrediet en verwarring in de financiën dreigden ons met een geheelen ommekeer der maatschappij.

Het Amortisatie-Syndikaat kondigde in de laatste dagen van September aan, dat de verschuldigde aflossingen op 1°. October niet

konden geschieden. Het verklaarde hetzelfde met opzigt tot alle de volgende aflossingen, zoo lang als de onlusten zouden duren en eenigen tijd daarna.

Deze stilstand van betaling voor een onbepaalde tijd baarde groote verlegenheden, en drukte de fondsen zoodanig, dat zij een derde van hunne waarde verloren. Zulke ontzettende gevolgen konden niet anders beschouwd worden, dan als voorboden van zwaarder onheil. Uit diskrediet en verwarring was het bankroet te voorspellen.

Een volledig herstel der financiën was eenig en alleen genoegzaam, om de maatschappij en den Staat te behouden. Alle andere middelen waren ongenoegzaam en konden slechts een uitstel van het bankroet bewerken.

Daarin was voor mij de aanleiding tot een ontwerp van grondig herstel, en dit ontwerp schetste ik wederom in korte artikelen.

FINANCIEN.

7 October 1830.

1.

Overgifte van het bestuur.

2.

Volmaakte publiciteit.

2

5.

Verklaring dat gestand zal worden gedaan aan alle de gemaakte verbindtenissen der regering.

4.

In zoo verre de kontanten ontbreken, betaling in een rentegevend papier.

5.

Het rentegevend papier wordt ontvangen in alle de belastingen, enz. Hetzelve is ten allen tijde aflosbaar in kontanten door de Regering.

6.

Afrekening en ontbinding van het Amortisatie-Syndikaat. De afrekening wordt publiek gemaakt.

7.

Alle de loopende zaken van het Amortisatie-Syndikaat overgebracht aan het departement van financiën.

19

8.

Alle de financieele zaken in het algemeen
gesteld onder het ministerie van financien.

9.

De staatsuitgaven verminderd en gebragt in
evenredigheid met de inkomsten.

10.

De staat van oorlog en de staande armee
inzonderheid verminderd.

11.

De nationale verdediging grootendeels op-
gedragen aan de schutterijen.

12.

De regterlijke inrigting vereenvoudigd en
minder kostbaar gemaakt.

13.

Het departement van binnenlandsche zaken
ontlast van het meeste werk, door de admi-

★

nistratie over te laten aan de Staten der Provincien en Gedeputeerde Staten.

14.

De belastingen, die op den gemeenen man drukken, dragelijker gemaakt, en daarmede nader gekomen aan het beginsel, dat elk belast wordt naar mate van zijn inkomen.

Alle de regten op den koophandel zoo laag mogelijk gesteld, alzoo er geen ander middel is om de algemeene welvaart terug te brengen.

15.

De handen ruimer gelaten aan de gemeentebesturen voor de plaatselijke administratie.

16.

De ministerieele verantwoordelijkheid.

17.

Alle jaren den staat der financiën in hare geheele uitgestrektheid voorgelegd aan de Staten-Generaal.

18.

Alle drie maanden een openbaar verslag van de publieke inkomsten.

19.

Eene commissie van amortisatie zonder meer.

20.

Herziening der grondwet, om dezelve overeen te brengen met de voormelde instellingen.

Onder deze artikelen zijn er sommige, die den schijn hebben van niet regelrecht tot de financien te behooren. Doch zij zijn gemengd in het wezen der financien, in zoo verre als zij dienen om de uitgaven van den Staat te verminderen. Zonder vermindering van uitgaven, verteren wij ieder jaar meer dan ons inkomen, wij stapelen schuld op schuld, en wij maken eindelijk bankroet. Ons inkomen kunnen wij niet vermeederen door nieuwe belastingen. De natie kan niet meer dragen in verhouding tot haar tegenwoordig vermogen.

Het eenig gevolg van nieuwe belastingen zoude zijn, dat ieder huisgezin zoude inkrimpen, en de algemeene opbrengst aan de schatkist zou dezelfde blijven. Het echte middel om ons inkomen te vermeerderen is den bloei en de welvaart der natie te bevorderen, en daartoe is de vrije handel het eenig middel. Over eenige jaren zullen wij beginnen de eerste vruchten van den vrijen handel te plukken, en dezelve zullen jaarlijks toenemen; maar thans mogen wij nog niet denken aan eene vermeerdering van inkomen, en er blijft ons niets over, dan eene vermindering der uitgaven. Op deze vermindering doelen onderscheidene artikelen, sommige regelregt, andere middellijk.

De nood van onze financiën is nader gebleken op den 18ⁿ October, bij de opening van de Vergadering der Staten-Generaal. Op dien dag is, als uit eenen adem, de aankondiging gedaan van zware en buitengewone uitgaven uit hoofde van de omstandigheden, en eene geldleening geopend van twintig millioenen, om voorloopig daarin te voorzien. De zware en buitengewone uitgaven zijn gemaakt en worden dagelijks voortgezet; maar de geldleening is mislukt en ingetrokken. Dit is

het gevolg van diskrediet, en het diskrediet is hoogst schadelijk voor den Staat en kan doodelijk voor denzelfden worden. Onderscheidene redenen zijn er opgegeven, waaruit het diskrediet geboren is. Ik heb onder dezelfde die reden opgevat, die mij is voorgekomen de sterkste en meest algemeene te zijn, en heb ze aangewezen in een gedrukt stukje over HET KREDIET, onder dagteekening van 29 October. Deze reden is de ongevestigde staat, waarin wij verkeerden, zoo dat wij niet weten wat wij zijn. Wij zijn nogtans de *Vereenigde Nederlanden* van ouds, wij zijn bestemd om wederom een afzonderlijke Staat te worden, en wij kunnen ons derhalve niet spoedig genoeg vestigen. Als een gevestigde Staat en onder onzen ouden naam en eigene wetten, zullen wij het oude krediet weder vinden.

Er wordt thans geraadpleegd over een nieuw ontwerp van leening, over eene gedwongene leening, om dat men niets verwacht van eene vrijwillige. Volgens dit ontwerp vraagt men zeventien millioenen aan de natie, waaraan elk het zijne zal toebrengen naar mate van zijn aandeel in de directe belastingen. Daarboven worden er twaalf millioenen in papier

uitgegeven aan ambtenaren en anderen, die geld van de schatkist te vorderen hebben. Dit maakt te zamen negen en twintig millioenen, en dus negen millioenen meer dan de vrijwillige leening bedroeg. Zoodanig is de behoefte in eenige dagen toegenomen, zoo snel spoeden wij met dezen oorlog naar onzen ondergang.

Deze gedwongene leening drukt op alle de deftige huisgezinnen van Nederland, en strekt zich zelfs nog verder uit. Zij is derhalve een maatregel van het hoogste gewigt, zij zou het zijn in alle tijden, zij is het voornamelijk in dezen tijd van gevaar en nood. Om zulk eene wet te maken, om dit te doen naar het genoege der natie, daartoe wordt dan wel in de eerste plaats de vestiging van den Staat vereischt. Zonder deze vestiging van den Staat mist de wet alle kracht en zal zij de nationale goedkeuring niet wegdragen.

In onzen tegenwoordigen ongevestigten en tijdelijken Staat, schijnen wij ons te houden aan de grondwet van het Koninkrijk der *Nederlanden*, en wij worden gedurig aangemoedigd om toch daarin te volharden. Maar die grondwet schrijft duidelijk voor, dat er in de Tweede Kamer der Staten-Generaal zes en vijftig Leden moeten tegenwoordig zijn, om

een besluit te nemen. De Kamer kan tegenwoordig nooit meer dan vijf en vijftig leden bij een brengen, en zij kan dus bij geene mogelijkheid in dat getal raadplegen, hetwelk door de grondwet voorgeschreven is om een besluit te nemen. Dezelfde redenering is mede toepasselijk op de Eerste Kamer, en ook deze kan geen besluit nemen zonder eene blijkbare overtreding der grondwet. Volgens de grondwet kan de Koning geene zoodanige besluiten van de Staten-Generaal erkennen, en hij kan noch dezelve bekrachtigen, noch dezelve afkondigen. Er is derhalve naar de duidelijke letter der grondwet op dit oogenblik geene wet te maken, veel min zulk eene gedwongene geldleening in te voeren als nu voorgedragen wordt.

Toen de helft van het Koninkrijk is afgevallen, is de toepassing derzelve niet alleen onmogelijk geworden op het stuk der wetgeving, maar ook op vele andere. Op dat oogenblik kon men uitroepen, nood breekt wet, en men kon in de dringendste behoeften voorzien met overtreding van de grondwet, mits zoo nabij mogelijk aan dezelve blijvende. Het is nu twee maanden geleden, dat de Belgen hun verlangen naar eene scheiding aan den PRINS VAN ORANJE verklaard hebben. Van dien tijd

af moest men bedacht geweest zijn op het vestigen van een afzonderlijken Staat, op eene wijziging der toenmalige grondwet, op eene grondwet voor den afzonderlijken Staat der *Vereenigde Nederlanden*. Er behoorde zoo weinig tijd als mogelijk te zijn verloopen tusschen het vervallen der oude grondwet en het vaststellen der nieuwe. Wij konden nu reeds de nieuwe grondwet hebben, wij konden nu reeds een gevestigde Staat zijn, de wetgeving kon geregeld zijn naar onze tegenwoordige omstandigheden, wij konden reeds bij eene grondwettige meerderheid besluiten nemen; de wetten, met een woord, konden aangenomen, bekrachtigd en afgekondigd worden, zonder overtreding der grondwet zoo als nu, maar overeenkomstig met de voorschriften der grondwet.

Hetgeen niet gedaan is in de verloopene twee maanden, dat kan nog gedaan worden in den loop van deze maand November. Wij kunnen de Tweede Kamer in dubbelen getale beschrijven, wij kunnen de grondwet behoorlijk wijzigen, wij kunnen volgens de nieuwe grondwet in de Staten-Generaal raadplegen, wij kunnen wetten maken en zelfs gedwongene geldleeningen uitschrijven. In gewone tijden

zou dit alles moeilijk zijn te verrigten in den loop van eene enkele maand. Doch hier geldt het hollandsch spreekwoord, dat het ijzer moet gesmeed worden als het heet is. Alzoo kunnen zaken van Staat, nationale belangen, onder een warm gevoel der natie met spoed geregeld en uitgevoerd worden. Wij zijn rijp voor deze groote zaak, zulke zaken zijn heden gewone zaken geworden, iedereen weet waarop het aankomt en wat er te doen is. Ja zelfs de voorname veranderingen, die bij deze gelegenheid moeten gemaakt worden in de grondwet, zijn in het hart en zweven op de lippen van alle Nederlanders. De Staten-Generaal kennen dezelve en zullen zich daar niet in bedriegen; het is de ministerieele verantwoordelijkheid, het is de financieele publiciteit, het zijn de regelrechte verkiezingen.

Eene ondervinding van vele jaren heeft de algemeene overtuiging voortgebracht, dat de ministers en hooge ambtenaren op eene grondwettige wijze verantwoordelijk moeten zijn. Onder zulk eene verantwoordelijkheid zouden wij bevrijd zijn gebleven van vele en groote onheilen. Wij mogen nu ten minste zorg dragen, dat zulke onheilen zich niet vermenigvuldigen, alzoo wij niet veel meer kunnen uitstaan.

De publiciteit der financiën is het eenig redmiddel van de gevaren, die ons op dit stuk boven het hoofd hangen. De wanorde in de financiën is onze geduchtste vijand, een vijand die in onze ingewanden woelt, een vijand die den geheelen staat der maatschappij geheel zoude omkeeren, een bewerker van omwentelingen en regeringloosheid. Er moet publiciteit worden ingevoerd in de financiën van den Staat, van elke provincie, van elke stad en elke plaats. Mogelijk zullen wij in het vervolg den tijd beleven, wanneer de orde zal zijn gebragt of bewaard in alle de publieke administratiën. Een geest en gewoonte van orde zullen dan ook kunnen doordringen tot in de huisgezinnen, elk huisvader zal mogelijk zijnen boedel in een goeden staat houden of brengen, daarmede zal de nationale nijverheid het meest vorderen, daarmede zal de nationale zedelijkheid zich kunnen herstellen. Thans worden wij dagelijks meer agioteurs en zwendelaars, thans speculeren wij hoe langer hoe meer op publieke fondsen, waarvan wij den aard niet kennen, en van welke wij achter een dikken sluier niet kunnen gewaar worden of zij ons vertrouwen verdienen. Noch de nijverheid, noch de goede zeden der natie kunnen het uithouden tegen de verleidingen der spelziekte.

De verkiezingen tot de Staten-Generaal, de Staten der provincien, de steden en plaatsen, geschieden heden met omwegen en bij trappen, waar de Natie geen genoeg mede neemt. Er is eene algemeene stem daartegen opgegaan, en men verlangt naar regelrechte verkiezingen door de stemgeregtigden.

Zulke veranderingen zijn gemakkelijk in de grondwet te brengen ter voldoening aan den algemeenen wensch der natie, en de weg daartoe is zelfs gebaad door maatregelen onlangs ter kennis van ons allen gekomen.

De PRINS VAN ORANJE heeft het contre-seing aan zijne ministers gegeven, gedurende zijn kort bewind in de zuidelijke provincien. Hiermede is de ministerieele verantwoordelijkheid dus ingevoerd geworden in een gedeelte van het land. Dit komt te baat aan den wensch om de ministerieele verantwoordelijkheid te brengen in onze nieuwe grondwet. Het is tevens een waarborg voor elk Nederlander van de gezindheid van den Prins, en het toont ons aan, wat wij in het vervolg van hem te wachten hebben.

De Prins heeft een anderen maatregel genomen, die gelijke blijken draagt van zijne gezindheid. Hij heeft bij een besluit vastge-

steld, dat de Gedeputeerde Staten alle de loopende zaken zouden afdoen, en dat zij die zaken alleen onder zijne oogen zouden brengen, waarop zij zijne beslissing zouden noodig hebben. Dit besluit van den Prins is vervolgens door den Koning bekrachtigd geworden, toen de commissie van den Prins ingetrokken is, en de kommanderende generaals in zijne plaats gesteld zijn. Hier hebben wij dus een besluit van den Prins, bekrachtigd door den Koning, houdende een constitutionelen maatregel van het uiterste gewigt. De maatregel is overeenkomstig met den geest en de letter der grondwet, hoofdstuk over de magt van de Staten der provincien; maar tot heden toe was alles getrokken geweest aan het Ministerie van Binnenlandsche zaken, hetwelk daardoor boven allen mate bezwaard was en zijn werk niet af kon doen. De zaken zelve leden er veel door, de ingezetenen werden er door opgehouden, de ministerieele bureaux en ambten waren talloos. Door dezen maatregel worden twee fransche gedrochten verstikt, die wij maar al te zeer kennen onder de bastaardnamen van centralisatie en bureaucratie. Ook dit beginsel dient behouden te blijven, en kan het zijn nog sterker uitgedrukt te worden, bij de nieuwe grondwet.

De *Vereenigde Nederlanden* beslaan geene zoo groote uitgestrektheid van grondgebied, of wij kunnen in korten tijd de nieuwe leden der dubbele Kamer verkiezen, en zelfs de stemgerechtigden overal bijeenroepen, om zich op de nieuwe grondwet te verklaren bij ja of neen.

Bij dezelfde gelegenheid kunnen de stemgerechtigden, in zoo verre zij de grondwet aannemen, de nieuwe verkiezingen voor de Staten-Generaal regelregt doen, naar het voorschrift der aangenomene grondwet.

Daarmede krijgen wij te gelijk, indien de grondwet door de meerderheid wordt aangenomen, den nieuwen afzonderlijken Staat gevestigd, de grondwet in volle werking, eene Tweede Kamer regelregt verkozen. Wil men dan eene gedwongene leening op de schouders der natie leggen, zoo zal dezelve ten minste wettig zijn, door eene wettige meerderheid der nationale vertegenwoordiging goedgekeurd, en derhalve meer kans hebben om aan de natie te behagen en goedwillig opgebracht te worden.

Wij maken op deze wijze een begin met de herstelling van onze financien, wij gronden op deze wijze ons krediet, wij hebben zelfs het vooruitzicht, om dan het benoodigde geld voor

het oogenblik door eene vrijwillige leening te vinden. Dit zoude ongemeen dienen om andere lasten dragelijk te maken, en wij zouden dan met des te meer ijver kunnen werken aan het grondig herstel der financiën. De Staten-Generaal zouden den tijd daaraan kunnen besteden, de Minister van financiën zoude zich daarmede kunnen bezig houden, terwijl eene gedwongene leening zeer veel tijd en een kostelijken tijd zal wegnemen, zoo wel in de overweging van den maatregel, als in de uitvoering van denzelfden. Al wat ik hierboven heb voorgedragen, om in den loop van deze maand November te verrigten, zal niet zoo veel tijd en moeite kosten, als de gedwongene leening alleen doen zal.

De vestiging van den Staat zal ons wijders eene geheel andere houding doen aannemen met opzigt tot *België*. Wij zullen dan beter kunnen handelen over den vrede, of een wapenstilstand. Zonder handelingen kan het tot geen van beide komen, en het aanleggen en voortzetten van handelingen is bijzonder moeilijk in onze tegenwoordige omstandigheden. De Koning kan niet ligt onderhandelingen aanknoopen noch ten einde brengen. Hij heeft zijn regt op de regering over *België*, volgens

de grondwet, nooit opgegeven, en de Belgen zullen nooit anders in onderhandeling treden, dan als eene onafhankelijke natie. Zij houden vast, dat de grondwet door den aanval op *Brussel* verbroken is, en zij hebben eene voorloopige regering ingesteld en werken aan eene eigene grondwet. De Koning voert derhalve den oorlog tegen muitelingen, die hij onder zijn gezag en de grondwet terug brengen wil. De Belgen voeren den oorlog als eene vrije natie, die haren Vorst afgezworen heeft, om dat zij oordeelt, dat hij hare grieven niet heeft willen herstellen. Onder zulke oorlogende partijen is de eerste stap tot eene onderhandeling schier onmogelijk en daar is geen einde aan den oorlog te voorzien, tenzij door eene volkomene overwinning van de eene of andere. Dat de Koning met de openbare magt van het Koningrijk den opstand niet heeft kunnen dempen, is zoo klaar als de dag, en dat er geene hulp van buiten te wachten is, mogen wij voor hoogstwaarschijnlijk houden. Welk vooruitzicht is er dan op het dempen van den opstand?

Evenwel kan de oorlog niet eeuwig duren. Wat het Koningrijk daarbij geleden heeft is ontzettend. De vestingen, met al het mate-

riecel van oorlog in de handen der muitelingen gevallen, hebben eene waarde, de verbeelding schier te boven gaande. Er is veel bloed vergoten, het leger is bij den dag gesmolten, de moed zelf is gezakt. Het is voor brave militairen een genoeg om te strijden voor Koning en Vaderland; maar zij worden moedeloos, als zij verlaten en verraden worden door hunne kameraden, als zij geheele burgerijen en bevolkingen tegen zich krijgen, als de oorlog veel meer moorden is dan strijden, als zij gedurig moeten achteruit trekken, steden en vestingen en wapenen overgeven. Zoo veel is er dan reeds in den burgeroorlog verloren, en heden kan men met waarheid zeggen, dat er geene openbare magt van het gewezen koninkrijk meer in wezen is. De scheiding is toch doorgedrongen tot in het leger, en de Belgen zijn uit hetzelfde naar huis gezonden. De *Vereenigde Nederlanden* en *België* zijn in de daad van elkander afgescheiden, en zij bestaan reeds ieder op zich zelve als afzonderlijke Staten. Deze beide Staten voeren den oorlog tegen elkanderen, en zij kunnen den oorlog niet anders ten einde brengen, dan door handelingen met elkanderen. De vraag of de Belgen muitelingen, dan wel eene onafhankelijke

natie zijn, kan daarbij in het midden blijven, en het behoeft zelfs niet tot een eindelijk verdrag van vrede te komen; wij kunnen met *België* een wapenstilstand sluiten, tot dat *België* zich verstaan hebbe met den Koning. Hoedanig ook de betrekking tusschen den Koning en *België* in het vervolg geregeld worde, welke eene uitkomst de geschillen mogen hebben, dat alles kunnen wij vrij overlaten aan wien het toekomt. Bij het einde van den oorlog, of van den opstand, of wat naam men ook aan de zaak gelieve te geven, zoo gaat bij het einde van den oorlog onze wapenstilstand over tot een staat van vrede. Maar een wapenstilstand moeten wij maken, wij moeten de bevoegdheid en het regt bekomen om dien te sluiten. Hiertoe is de weg open door middel van onze nieuwe grondwet, en daartoe kunnen in dezelve de twee volgende artikelen gebragt worden.

Art.

» Wanneer een deel van het land in gewapenden opstand is, wanneer de regering onvermogen is om den opstand te dempen met de openbare magt van den Staat, en wanneer zij niettemin ongenegen is om met de

★

opstandelingen te onderhandelen; zoo is het deel van het land dat de zijde der regering houdt en onder het gezag der wetten blijft, bevoegd en gerechtigd om een wapenstilstand met de opstandelingen te sluiten, door middel en op last van de nationale vertegenwoordiging, dat is, van de vertegenwoordigers van dit getrouwe deel, in afwachting van het herstel der openbare rust en het einde van den oorlog."

Art.

»Indien *België* een afzonderlijke Staat wordt onder denzelfden Koning als de *Vereenigde Nederlanden*, zoo is het voorgaande artikel ook toepasselijk, wanneer *België*, of een deel van *België*, tot een gewapenden opstand komt."

Op deze wijze kan er aanstonds een einde aan den oorlog komen, en wij kunnen onzen tijd en onze zorgen toewijden aan den bloei en de welvaart van het vaderland. Wij zijn gered, en het regt en de aanspraak van den Koning op *België* blijven in hun geheel.

Dit regt en deze aanspraak van den Koning zijn thans het onderwerp van de raadslagen der Mogendheden. Het Congres van *Londen*,

of de diplomatische bijeenkomst, zoo als men wil, houdt zich mede bezig met den verwarden staat van *België*. Het zal denzelfven regelen, indien het zulks goedvindt. Wij zullen den uitslag van het congres afwachten, met opzigt tot belangen die ons niet aangaan.

Maar ons eigen lot hebben wij in handen, en wij zullen dit in onze eigene handen houden, wanneer wij ons vestigen als een afzonderlijken Staat. Een onafhankelijke Staat zijn wij bijna drie eeuwen lang geweest, wij hebben gestaan als Mogendheid onder de Mogendheden, wij moeten dien stand bewaren zoo als ons roemrijk voorgelacht dien aan ons heeft nagelaten. Wij zijn een medelid van alle de Mogendheden, groot en klein, in den Statenbond van *Europa*. Heeft het congres over het lot van *België* beschikt, begeert het dat wij een bondgenootschap met *België* ingaan, ten einde gezamenlijk het Koningrijk der *Nederlanden* uit te maken; het congres verneme van ons, op welke voorwaarden wij daartoe genegen zijn. Onze nationale vertegenwoordiging moet daarover raadplegen, de Koning en de Staten-Generaal moeten met gemeen overleg eene wet op dit gewigtig stuk maken. De Koning en het Huis van ORANJE zijn innig

verbonden met de *Vereenigde Nederlanden*; zij zijn het geweest lang voor dat er eenige betrekking tot *België* bestond, of dat er gedacht werd om een Koningrijk der Nederlanden. Hier komt het eenig en alleen aan, op de betrekking van het Huis van ORANJE tot de *Vereenigde Nederlanden*. Het Huis van ORANJE heeft geen grooter belang, geen vaster steun, geen veiliger schuilplaats in gevaar, dan de trouwe *Vereenigde Nederlanden*. Wij zullen den Koning niet verlaten, en evenmin zal de Koning ons verlaten; maar wij zullen veel meer gezamenlijk onze vereenigde onafhankelijkheid en onzen alouden roem bewaren.

De geheele natie is vervuld van zulke edelmoedige aandoeningen, en de Staten-Generaal toonen zich overvloedig genegen, om aan onze verwachtingen te voldoen. Al het goede, al het heilrijke, dat ik beschreven en beredeneerd heb, vloeit voort uit de scheiding en de wijziging der grondwet. Beide deze zijn gevraagd door de Staten-Generaal van het Koningrijk der *Nederlanden*. Zij zijn wederom gevraagd door de vergadering, die thans werkzaam is als Staten-Generaal van *Noord-Nederland*. De Staten-Generaal zijn derhalve op den goeden weg om den Staat te vestigen, om onze

instellingen te verbeteren, om onze financiën in den grond te herstellen. Zij zullen daarin hoe langer hoe krachtiger en spoediger vorderen, naar mate zij meer ondersteund zullen worden door het openbaar gevoelen der natie. Ik wil gaarne het mijne toebrengen tot dit einde en mijn gevoelen openlijk verklaren, zoo wel aan de natie, als aan de Staten-Generaal. Mijne verklaring zal ik opmaken uit dit geschrift, en ik zal trachten den kern daarvan te brengen in korte en duidelijke stellingen.

REDDING

IN DEN LOOP VAN DEZE MAAND NOVEMBER.

1.

De scheiding en de wijziging der grondwet aankondigen bij eene wet, naar het voorschrift der grondwet, en tevens de verkiezingen bevelen voor een dubbeltal der Tweede Kamer.

41

2.

De scheiding vaststellen met de dubbele vergadering.

3.

De grondwet wijzigen met de dubbele vergadering.

4.

De ministerieele verantwoordelijkheid in de nieuwe grondwet brengen.

5.

Op dezelfde wijze aan den Koning de magt geven om de Tweede Kamer te ontbinden en nieuwe verkiezingen te bevelen.

6.

Op dezelfde wijze aan den Koning opdragen, om de aanstellingen te doen, in de Geregtschoven, bij de Rekenkamer en de Munt.

7.

Het kiesregt brengen in de nieuwe grondwet.

Regelrechte verkiezingen door alle de stemgerechtigden, voor de Staten-Generaal, voor de Staten der provincien, voor de Stedelijke en Plaatselijke Besturen.

De kolonien stellen onder bijzondere wetten, te maken door den Koning, met gemeen overleg der Staten-Generaal.

België erkennen als een afzonderlijken Staat, even als de *Vereenigde Nederlanden*.

Met de regering van *België* handelen over den vrede en wapenstilstand.

De voorwaarden van een bondgenootschap vaststellen, indien *België* onder denzelfden Monarch uit het Huis van ORANJE blijft.

43

13.

Den Koning verzoeken om kennis van deze voorwaarden te geven aan het congres der Mogendheden.

14.

De vrije handel in de grondwet.

- X. STELSEL DER OORLOGSVUURPIJLEN, naar CONGREVE, MONTGERIJ en anderen; voorzien van een aanhangsel van het *Perkinsche Stoomgeschut*. Met Platen en Tabellen. Het Hoogduitsche van den Generaal J. G. von HOYER omgewerkt, uitgebreid en met aantekeningen verrijkt, door J. G. W. MERKES, 1ste Luitenant-Ingenieur, à f 3. 75
- XI. MEMORIEN over twee ontwerpen den vestingbouw betreffende, met 4 uitslaande platen; door den tweeden Kapitein Ingenieur J. G. W. MERKES, à - 3. 50
- XII. DE STATENVERGADERING der stad *Blois*, of de dood van den Hertog van GUISE; behelzende de beroerten van *Frankrijk*, in December 1588. Twee stukken, à - 3. 60
- XIII. DE WAARHEID IN EEN NARRENKLEED, of de ernstige studie der Romeinsche Geschiedenis op eene luchtige en schertsende wijze behandeld, in den geest van FOKKE's Boertige reis door *Europa*. Twee deelen in drie stukken, à - 6. 00
- XIV. DE OPVOEDER DER JEUGD. Eene voortzetting van den *Paedagoog*, Magazijn van Opvoeding en Onderwijs in het Koninkrijk der *Nederlanden*. De jaargang 1830, à - 4. 00
- XV. WILLEM BAARLAND; voor Jongelingen, in het schoonste doch tevens gevaarlijkste tijdperk huns levens. Door een Nederlander, à . . . - 2. 80
- » Dit oorspronkelijk Nederlandsch werk heeft » eene zoo nuttige strekking, dat wij hetzelfde, » wegens den belangrijken inhoud, met volle » ruimte kunnen aanprijzen." (*Rec. in de Vaderl. Letteroefeningen*.)

***Van den Heer G. K. Grave VAN
HOEENDORP zijn dezer dagen
in het licht verschenen :***

I.

De Schutterijen. — 18 October 1830. — à f 0. 15

II.

Séparation de la Hollande et de la Belgique. — 22 October 1830, — à - 0. 75

III.

**Over de Scheiding van Holland en België. —
22 October 1830. — à - 0. 75**

IV.

Het Krediet. — 29 October 1830. — à . . . - 0. 15

V.

De Prins van Oranje. — 29 Oct. 1830, — à - 0. 15

VI.

De Vrede. — 3 November 1830. — à . . . - 0. 60

